

STRANDOLIVEN

Læ, kvælstoffiksering og forårsbær

Da vi lavede design for Permakulturgaarden, var det vigtigt for os med stedsegrøn læ omkring huset og den intensive skovhave. Netop her opholder vi os meget udenfor i foråret, før de løvfældende træer får blade, og i skovhaven dyrker vi eksoter, der blomster allerede i marts. Valget faldt på strandoliven, der opfylder mange andre funktioner i det samlede design.

Af Mira Illeris og Esben Schultz

Elaeagnaceae-familien er kvælstoffikserende

Busken strandoliven med det latinske navn *Elaeagnus x ebbingei* er sammen med andre sølvbladsarter og havtornsarter en del af familien *Elaeagnaceae*, der alle fikserer kvælstof fra luften.

Flere af elaeagnaceafamiliens buske har vi derfor brugt i vores design på Permakulturgaarden, dels for at få deres bær, men også fordi de bidrager til den samlede næringsstofforsyning på gården.

Kvælstoffen bruges dels til egenvækst og frugtsætning, men deles også til andre planter gennem svamperødder i jorden og tabt løv.¹

Forbedrer mikroklimaet

Strandoliven adskiller sig fra flere af de andre planter i familien ved at være stedegrøn, og derfor har vi plantet den i et hegn nær vores hus og intensive skovhave, hvor vi dyrker eksoter og derfor ønsker læ hele året.

Især i de tidlige forårsmåneder, hvor eksoter som abrikoser og ferskener blomstrer, og der er mange solskinsrige dage, kan det at få bremsset vinden gøre en enorm forskel for mikroklimaet. For mennesker kan læ en marts- eller april-dag gøre forskellen på om man kan gå i korte ærmer eller skal have jakke på.

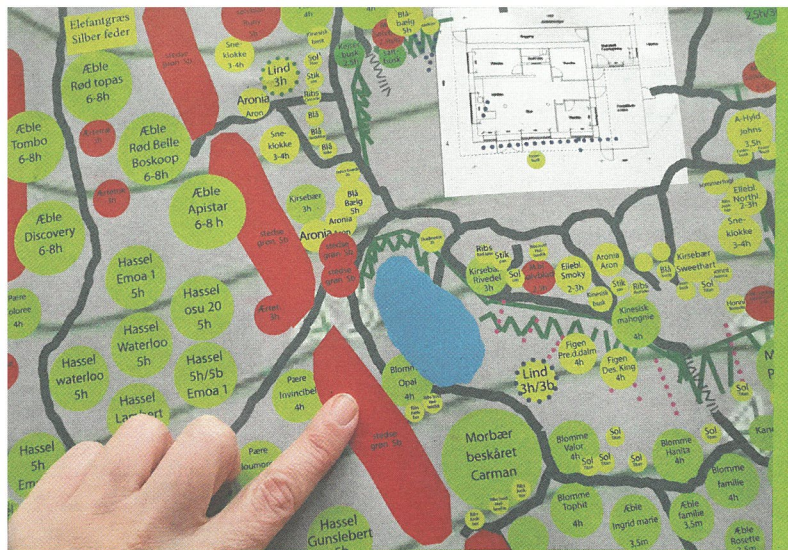
Samtidigt med læ ønsker vi ikke høje træer, der giver lange skygger, og da strandoliven ikke bliver ret høj er den et oplagt valg. I det sydlige England bliver den 4 meter høj og bred², men når vi læser på danske planteskoler,

angives blot 2 meter. Hos os vokser den i en god lerblandet sandjord på en sydskråning i et solrigt område af Danmark, og her 5 år efter plantning er flere af buskene godt 2 meter, så vi håber, at de bliver 3-4 meter. Langs hegnet har vi plantet rødæl som ammetræer for at give hurtigt læ.

Endnu en egenskab ved strandoliven, som kan bruges, når vi arbejder med mikroklimaet, er, at bladene skinner og dermed reflekterer solens lys. Sollyset er i vores klima ofte en begrænsning for hvilke frugter, der når at modnes. Derfor vil busken med fordel kunne bruges til at lave sollommer til eksoter.

Hårdførhed og bær

Strandoliven kan, som navnet antyder, vokse ved strandene. Den er vindstærk, salttollerant og trives i al slags jord, så den er fuldt ud hårdfør. Spørgsmålet

◀▲ Læhegnet vest for vores hus, står stedsegrønt i januar.
 ▲▲ De ovale røde cirkler på designkortet viser, hvor vi har plantet strandoliven vest for huset (huset ses som den hvide firkant). Fingeren viser stedet for fotoerne til venstre og nedenfor.
 ▲ I foråret 2016 plantes de små buske.

▲ I januar er bærrerne små og olivengrønne, for at være klar som de første bær i maj. ▲ Læhegnet mod vest giver læ for flerårige grønsager og et morbærtræ før de løvfældende træer har fået blade. ▼ Sorten Limelight med de gule blade, filtrer sig sammen med den almindelige ebbingei. ▼► Sølvbær i maj.

for os var, om den ville give bær? Og ja, hos os har den nu 3 år i træk i maj og juni måned givet et rigt udbytte af røde, sølvskinnende bær. Om det også er tilfældet i køligere egne af Danmark, ved vi ikke.

Bærrerne er 2 centimeter lange og har en sten i sig. De spises ivrigt rå af vores børn og kursister, og vi tænker, at vores kunder vil nyde at få dem i den ugentlige kasse om foråret, hvor ingen andre bær og frugter er klar. De kan også bruges til saft og syltetøj.

Smagen er syrlig, sød, og som alle andre bær fra elaeagnaceae-familien er de rige på essentielle fedtsyrer, vitaminer, mineraler og bioaktive stoffer, og forskning har vist, at de modvirker kræft. Stenene indeholder olie og protein, og derfor vil vi også lade vores høns gå under buskene.³

Vi har plantet sorten limelight mellem de almindelige strandoliven, hvilket skulle give ekstra god bestøvning og dermed frugtsætning.

Blomstring og løvtab

I oktober blomstrer den rigt med velduftende blomster, hvilket også gør den til en god plante for bierne, fordi der ikke er så mange blomster på denne årstid.

Om sommeren taber den bladene fra enkelte af dens grene for at lave nye senere hen. Således vokser den i en helt anden årstidsrytme end alle andre planter på vores gård.

1) Næringsstoffer i skovhaver og skovlandbrug, Bogen om Permakultur s.86-92. Illeris og Schultz 2019
 2) Creating a Forest Garden, Martin Crawford, 2010
 3) <https://pfaf.org/user/cmspage.aspx?pageid=61>

